

Sygn.akt III AUa 981/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SA Maria Jolanta Kazberuk (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 4 kwietnia 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku H. P.

przy udziale kurator B. D. ustanowionej dla nieznanej z miejsca pobytu J. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie

na skutek apelacji wnioskodawczyni H. P.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 lipca 2012 r. sygn. akt III U 827/11

oddala apelację.

sygn. akt III AUa 981/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 października 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił wszczęcia postępowania w sprawie wyłączenia z ubezpieczenia społecznego J. L. – osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni nie posiada interesu prawnego, a jedynie interes faktyczny w ustaleniu nie podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej przez J. L., bowiem zmiana ubezpieczenia społecznego wyżej wymienionej w żaden sposób nie wpływa na sytuacją prawną odwołującej.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła H. P.. Wskazała w nim, że J. L. jest zobowiązana zwrócić jej kwotę pożyczki, którą za nią spłaciła jako żyrant. Była to pożyczka udzielona J. L. przez Urząd Pracy w S. w grudniu 2005 r. na rozpoczęcie działalności gospodarczej. J. L. zaprzestała prowadzenia tej działalności przed upływem roku. Nie przebywa w kraju, jej adres jest nieznan. Wnioskodawczyni wskazała, iż J. L. posiada zobowiązania także wobec innych wierzycieli.

Wobec tego, że miejsce pobytu J. L. - zainteresowanej w sprawie - nie było znane Sąd postanowieniem z dnia 8 maja 2012 r. ustanowił dla niej kuratora sądowego.

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach oddalił odwołanie.

Z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że w dniu 3.10.2011r. H. P. wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o ustalenie nie istnienia obowiązku ubezpieczeniowego J. L. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej od dnia 1 sierpnia 2006r. H. P. zmuszona była jako żyrant do spłacenia pożyczki udzielonej J. L. przez Powiatowy Urząd Pracy w S. na rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej. Jako datę końcową prowadzenia działalności ustalono 31 lipca 2006r. Data ta wynika z oświadczenia złożonego przez B. R., u którego J. L. miała wynajmować lokal. B. R. rozwiązał z zainteresowaną umowę najmu, gdyż nie płaciła ona należności z tytułu najmu. Nakazem zapłaty J. L. została zobowiązana do zapłaty na rzecz H. P. kwoty 10 992,25 zł.

Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że od dnia 12 grudnia 2005r. do 15 listopada 2011r. zainteresowana była zarejestrowana w ewidencji działalności gospodarczej jako przedsiębiorca pod nr (...) z przedmiotem działalności – sprzedaż detaliczna żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, pozostała, w wyspecjalizowanych sklepach, gdzie indziej niesklasyfikowana pod nazwą S. G. Sklep (...). Od 18 maja 2010r. nie jest nigdzie zameldowana. J. L. zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 12 grudnia 2005r. Nie złożyła dokumentu o zakończeniu tej działalności. Na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych jako płatnik składek była zobowiązana do składania dokumentów rozliczeniowych, zgłoszeniowych i opłacania składek.

Sąd Okręgowy wskazał, iż wnioskodawczynie swoje prawo do wystąpienia z wnioskiem do organu rentowego wywodziła z faktu, iż jako żyrant J. L. spłaciła pożyczkę i nie ma możliwości odzyskania pieniędzy. Zdaniem Sądu, stanowisko wnioskodawczynie nie było zasadne.

Sąd odwołał się do art. 28 kpa, zgodnie z którym stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek. Podkreślił, że interes prawny musi mieć swoje źródło w konkretnym przepisie prawa materialnego. Odwołująca nie wykazała interesu prawnego. Dowody wskazują jedynie na interes faktyczny w ustaleniu nie podlegania J. L. ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej od 12.12.2005r. pod nr (...). Zmiana okresu ubezpieczenia J. L. nie ma wpływu na sytuację prawną wnioskodawczynie.

Uznając, że wnioskodawczynie nie wykazała interesu prawnego, Sąd pierwszej instancji na mocy art. 477¹⁴§ 1 kpc odwołanie oddalił.

Apelację od powyższego wyroku wniosła H. P. zaskarżając go w całości i zarzucając:

1) rażące naruszenie art. 28 kpa, mające istotny wpływ na wynik sprawy poprzez niesłuszne uznanie, że skarżąca nie posiada interesu prawnego do występowania w toku postępowania w charakterze strony, a wykazała jedynie istnienie interesu faktycznego podczas, gdy w przedmiotowej sprawie istnieje związek przyczynowy między istniejącym tytułem wykonawczym ZUS, a szkodą w majątku skarżącej,

2) rażące naruszenie art. 61 § 1 i art. 61a § 1 kpa mające wpływ na wynik sprawy poprzez niesłusznie uznanie, iż skarżąca nie jest stroną w sprawie, stąd brak podstaw do uwzględnienia odwołania podczas gdy w sprawie wykazano istnienie interesu prawnego skarżącej na podstawie tzw. „prawa refleksowego” wiążącego się z sytuacją, w której prawo podmiotowe wykonywane przez uprawnionego może prowadzić do naruszenia nieobojętnych dla osoby trzeciej interesów,

3) rażące naruszenie art. 417¹ § 2 kc mające istotny wpływ na wynik sprawy poprzez zaniechanie jego zastosowania, który wskazuje w sposób nie budzący wątpliwości, iż wydanie orzeczenia ZUS nastąpiło niezgodnie z prawem

albowiem zgodnie z obowiązującym orzecznictwem obowiązek ubezpieczenia społecznego znika po rzeczywistym ustaniu działalności gospodarczej, a wypadku skarżącej jej roszczenie wynika z czynu niedozwolonego.

Wskazując na powyższe wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, ewentualnie o zmianę orzeczenia poprzez uznanie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Ustalenia faktyczne sprawy poczynione przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe i zasługują na podzielenie. Na aprobatę zasługuje także dokonana przez Sąd Okręgowy ocena sprawy.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni H. P. domagała się od organu rentowego ustalenia niepodlegania od 1 sierpnia 2006 r. ubezpieczeniom społecznym z tytułu działalności gospodarczej J. L.. Uzasadniając swój wniosek wskazała, iż była poręczycielem udzielonej J. L. przez Powiatowy Urząd Pracy w S. pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Wskutek nie dotrzymania warunków umowy J. L. została zobowiązana do zwrotu pożyczki, czego nie uczyniła. W konsekwencji pożyczkę spłaciła wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni wskazywała, iż wskutek obciążenia J. L. składkami na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, za okres przekraczający jej faktyczne prowadzenie, nie ma szans na odzyskanie od zainteresowanej zwrotu pieniędzy. Organ rentowy odmówił wszczęcia postępowania wskazując, iż wnioskodawczyni nie posiada interesu prawnego, o którym mowa w art. 28 kpa. Sąd pierwszej instancji podzielił argumentację organu rentowego i w związku z tym odwołanie oddalił.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zaskarżona decyzja i wyrok Sądu pierwszej instancji są prawidłowe. Należy bowiem przyznać rację organowi rentowemu oraz Sądowi Okręgowemu, iż wnioskodawczyni nie posiada interesu prawnego w żądaniu wyłączenia J. L. z ubezpieczenia społecznego.

Zgodnie z art. 28 kpa, który znajduje zastosowanie w tej sprawie, stroną jest każdy, czyjego interesu prawnego lub obowiązku dotyczy postępowanie albo kto żąda czynności organu ze względu na swój interes prawny lub obowiązek.

Pojęcie interesu prawnego nie zostało zdefiniowane w przepisach kodeksu, jest ono jednakże przedmiotem rozważań doktryny i orzecznictwa. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że pojęcie interesu prawnego, użyte w art. 28 kpa, rozumiane w bezpośrednim znaczeniu tego pojęcia oznacza interes oparty na prawie lub chroniony przez prawo. Podkreśla się, że przepis art. 28 kpa nie wymaga, aby postępowanie administracyjne dotyczyło interesu prawnego w sposób bezpośredni. Przepis ten wymaga, aby postępowanie dotyczyło interesu prawnego lub obowiązku danego podmiotu. Jeśli zatem zostanie stwierdzone, że postępowanie dotyczy interesu prawnego lub obowiązku określonego podmiotu, to nie jest dopuszczalne określanie stopnia hipotetycznego wpływu wyniku tego postępowania na sytuację prawną tego podmiotu. Wskazuje się, że związek normatywny między interesem prawnym lub obowiązkiem danego podmiotu a postępowaniem administracyjnym wyraża się w tym, że postępowanie „dotyczy” danego podmiotu. Postępowanie dotyczy interesu prawnego lub obowiązku konkretnego podmiotu w tym sensie, że w wyniku takiego postępowania wydaje się decyzję, która rozstrzyga o prawach i obowiązkach tej osoby lub rozstrzygnięcie o prawach i obowiązkach jednego podmiotu wpływa na prawa i obowiązki innego podmiotu (Andrzej Wróbel, komentarz do art. 28 kpa, Lex). W wyroku z dnia 11 kwietnia 1991 r., III ARN 13/91, (Lex nr 528414) Sąd Najwyższy wskazał, „iż interes prawny powinien być rozumiany jako zobiektywizowana, czyli realnie istniejąca potrzeba prawnej ochrony; jest to interes o charakterze osobistym przez to, że jest własny, zindywidualizowany i skonkretyzowany, jest on aktualnie istniejący, a zaspokojenie tego interesu prawnego może nastąpić przez wydanie decyzji administracyjnej. Inaczej mówiąc, ten interes prawny, który jest określony w art. 28 kpa jako znamionujący stronę postępowania, musi występować w sprawie, w której właściwy jest organ administracyjny i w której to sprawie organ ten władny jest wydać decyzję administracyjną konkretyzującą prawo nabyte (obowiązek)”. W myśl wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 25 października 2006 r., II GSK 163/06, (Lex nr 274855), podmiot ma interes prawny w postępowaniu, jeżeli pomiędzy jego sytuacją prawną, a przedmiotem postępowania istnieje – uzasadnione treścią normy prawa materialnego – realne, rzeczywiste powiązanie, czyniące go „zainteresowanym”

tym postępowaniem i w konsekwencji uprawnionym do udziału w nim w charakterze strony. Nie jest legitymowany do występowania w postępowaniu administracyjnym w charakterze strony ten, kto uzasadnia swój interes prawny zdarzeniami i okolicznościami przewidywanymi, takimi które według jego zamiarów wystąpią dopiero w przyszłości.

Podzielając powyższe poglądy trzeba stwierdzić, iż apelująca nie posiada interesu prawnego w żądaniu wyłączenia J. L. z ubezpieczenia społecznego. Nie zachodzi bowiem między nią a przedmiotem postępowania rzeczywiste powiązanie upoważniające ją do występowania w charakterze strony. Interes apelującej nie znajduje oparcia w żadnej konkretnej normie prawa administracyjnego czy cywilnego. Postępowanie o wyłączenie z ubezpieczenia społecznego J. L. nie ma przełożenia na sytuację prawną wnioskodawczyni. Owszem, z punktu widzenia apelującej, krótsze podleganie J. L. ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej nie jest bez znaczenia. Wiązałoby się ono z niższymi zaległościami z tytułu składek, a w dalszym efekcie zwiększałoby szanse apelującej na odzyskanie od J. L. kwoty zadłużenia. Jednakże tak określony interes wnioskodawczyni nie jest interesem prawnym, o jakim mowa w art. 28 kpa. Jest on bowiem uzasadniony okolicznościami przewidywanymi, mogącymi wystąpić dopiero w przyszłości. Interes ten nie znajduje oparcia w normach prawa materialnego, i wynika jedynie z okoliczności faktycznych, zaś interes faktyczny nie stanowi upoważnienia do żądania wszczęcia postępowania administracyjnego.

Z uwagi na powyższe zarzuty sformułowane w apelacji są chybione. Wskazać przy tym należy, iż zarzut naruszenia art. 417¹ § 2 kc jest oczywiście bezzasadny. Przepis ten nie znajduje bowiem zastosowania w przedmiotowej sprawie.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, iż w toku postępowania przed Sądem Apelacyjnym ujawniły się nowe, istotne z punktu widzenia odwołującej okoliczności. Mianowicie, jak wynika z oświadczenia pełnomocnika ZUS, J. L. zgłosiła się do organu rentowego i złożyła brakujące deklaracje wraz z wnioskiem o umorzenie należności. Złożyła także oświadczenie o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 sierpnia 2006r. Obecnie przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych toczy się sprawa o umorzenie nieopłaconych należności za okres od marca do lipca 2006r. (k.70 v.). Mając na względzie te okoliczności, jak też fakt, iż wnioskodawczyni domagała się wyłączenia zainteresowanej z ubezpieczenia społecznego od 1 sierpnia 2006r., trzeba stwierdzić, iż cel wnioskodawczyni został spełniony. W tej sytuacji nie posiada ona już w sprawie nawet interesu faktycznego.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc apelację oddalił.

E.Z.